

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΤΡΙΤΗΣ

† Ν. Γούζη

Εἰς τὸ τηλέφωνον

παρὰ νὰ σκέπτομαι γιὰ τὸ μέλλον . . . Ἀλλά, ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, ἢ νὰ ἀνοιξῇ λογαριάζει ἓνα χρόνον ὀλιγώτερον στὴ λίγη μου ζωὴ! Θὰ μοῦ μείνῃ τάχα καιρὸς: . . .

Ὁ θάνατος ἐσκέφτηκε ν' ἀρπάξῃ τὸν ἀνώφελον ἄνθρωπον ὅπου ὠνειροπολοῦσε. Ὁ Ἑρωτας τὸν ἐλυπήθηκε καὶ παρακάλεσε τὸν θάνατον νὰ τοῦ κάμῃ μίαν ἀναβολὴν σαράντα χρόνων, καὶ ὁ θάνατος ἄκουσε τὸν ξανθὸ του σύντροφον . . . Σαράντα χρόνια ἐπέρασαν καὶ ὁ Φάουστ τώρα, στὴν ἴδια θέσιν, ἐλογάριασε τοὺς ἐγδοῶντα χρόνους του. Τὸν ἴδιο δρόμον καὶ τώρα ἐπέρασαν οἱ δύο καβαλλήρηδες καὶ τ' ἄλογά τους πάλι κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον ἐστάθηκαν. Εὗρηκαν τὸν γέροντα ἐξαντλημένον καὶ ἀδύνατον, καὶ δὲν εἶχε ἐπωφεληθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν προθεσμίαν ποῦ τοῦ εἶχαν δώσει. Ὁνειροπολοῦσεν ἀκόμη, στὴν ἴδια θέσιν, γιὰτὶ ἡ κόψις του δύνῃμι εἶχεν ἐξαντληθῇ, ὅταν ἀκόμη ἦταν σαράντα χρόνων . . .

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ζωῆς του ἐπέρασεν ὡσὰν «ἄγονον ὄνειρον» καὶ τὸ δεύτερον ἦτο μίαν «ζωὴν νεκρά».

Μετάφρασε ΜΑΡ. ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Ὁ ἐν Τήνῳ ἐνεργήσας τὸς ἀνασκαφὰς Βέλγος ἀρχαιολόγος καὶ ἐταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς κ. Hubert Demoulin καὶ ὅστις ἀνεκάλυψεν, ὡς γνωστόν, τὸν ἐν Τήνῳ ναὸν τοῦ Ποσειδῶτος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης ἐξέδωκεν ἄρτι γαλλιστὶ μονογραφίαν, ἐν ἣ ἱστορεῖ, πᾶσαν τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ ἐπιχεῖν φῶς πολὺτιμον διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς νήσου. Δημοσιεύομεν κατωτέρω μετὰ φρασιν τῆς μελέτης τοῦ κ. Demoulin, γενομένην ἐπὶ τοῦ ἐν Τήνῳ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Ν. Σακελλίωτος. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἤγειραν πολὺν τὸ ἐνδιαφέρον, διό καὶ ὁ Δήμος Τήνου διὰ ψηφίσματος ἀνεκήρυξε τὸν κ. Demoulin εὐεργέτην.

Σ. τ. Δ.

ὁ ἐν Τήνῳ Ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶτος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης φαίνεται ὅτι ἦτον ἐκ τῶν διασημοτέρων θρησκευτικῶν κέντρων τοῦ Αἰγίου. Ἐκ τούτου ἡ Τήνος ἐφημιζέτο ὡς νήσος ἀρχαία καὶ ἱερὰ.

«Νῆσος ἀρχαία καὶ ἱερὰ ὑπαρχούσα» Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ὀλίγας πληροφορίας μᾶς ἄφησαν περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἱεροῦ τούτου. Ὁ γεωγράφος Στράβων, ὁ περιπλεύσας τὸ Ἀχιπύλαγος περὶ τὸ τέλος τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος, ἀναφέρει ὅτι τὸ Ἱερὸν ἦτο μέγα καὶ θῆας ἄξιον καὶ ὅτι τοῦτο ἔκλειτο ἐξωθεν τῆς πόλεως, ἐντὸς δάσους ἱεροῦ, καὶ ὅτι. ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ὑπῆρχον ἐστιατόρια μεγάλα πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπὸ τῶν γειτονευσουσῶν τῇ Τήνῳ νήτων ἐρχομένων προσκυνητῶν ὅπως ἐορτάσωσι τὰ Ποσειδῶνεια. Ἡ Τήνος δὲ πόλιν μὲν

Jean Moréas

οὐ μεγάλην ἔχει, τὸ δ' ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος μέγα ἐν ἄλτει τῆς πόλεως ἔξω, θέας ἔξινον ἐν ᾧ καὶ ἐστία-τόρια πεποιήται μεγάλα, σημεῖον τοῦ συνέχεσθαι πληθὺς ἱκανὸν τῶν συνθυόντων αὐτοῖς ἀστυγεϊτόνων τὰ Ποσειδῶνια.» (Στράβων X. 5. σ. 487)· Ἐν τῷ ναῷ ὑπῆρχον τὰ ἀγάλματα τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφι-τρίτης, ὕψος πῆχων ἐννέα, ἔργα τοῦ Ἀθηναίου Τελε-σίου, ποιηθέντα κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα, ὡς ἀναφέρει ὁ Φιλόχορος. «Τελεσίου τοῦ Ἀθηναίου ἔργα εἰσι ἀγάλματα ἐννεάπυχη Ποσειδῶνος καὶ Ἀμφι-τρίτης τὰ ἐν Τήνῳ προσκυνούμενα» Ὅταν ἐπὶ Τιβέριου ἡ Σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων ἀνεθεώρητε τοὺς τίλους τῶν ἱερῶν, τῶν διακρινόμενων τὴν ἀτυλίαν, οἱ Τήνιοι εἰς μάτην φαίνεται ἐπικαθίστησαν ἀρχαῖον τινα τοῦ Ἀπόλλωνος γρησμόν, κελεύοντα αὐτοὺς, ὅπως ἀφιερώσῃσι τῷ Ποσειδῶνι ἀγάλμα καὶ ναόν·

«Smyrnaeos oraculum Apollinis, cujus imp rio Stratonici dī Veneri templum dicaverint, Tenios ejusdem carmen refutit, quo sacre Neptuni effigiem aedemque jussi sint.»

(Tacite Ann. III 63).

Αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν εἶναι ἐξηγηματικώτεροι τῶν συγ-γραφέων. Τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἀναφέρεται ἐν ἐνὶ ψήφισματι τοῦ κοινῶν τῶν Κυκλάδων καὶ εἰς ψήφι-σματὰ τινα Προξένων τῆς Τήνου τοῦ Αἰῶν καὶ τοῦ Βου π. Χ. αἰῶνος. Κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα τὸ κοινὸν τῶν Φωκέων παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀτύλου εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ εἰς τὴν νῆσον Τήνον, χορηγήσαν καὶ πέντε μνᾶς διὰ τὴν κα-τασκευὴν τοῦ ναοῦ, διὰ τοῦ ἐπομένου ψήφισματος:

« . . . Τὴν ὑπάρχουσαν Τήνιοις φιλίαν, ἀρχαὶ τύγχι δεδόχθαι τῷ κοινῷ Φωκέων τὸ ἱερὸν τοῦ Πο-σειδῶνος καὶ τὰς Ἀμφιτρίτας ἐν Τήνῳ καὶ τὰν νῆσον ἄστυλιν εἶμεν καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκ μὲν τοῦ παρόντος δόμεν πέντε μνᾶς, ὅστερον δὲ γε-νομένων Φωκεῦσι τῶν προχμάτων καὶ τοῦ πολέμου κατὰ λόγον, ἀποστεῖλαι καταξίως τῶν Θεῶν καὶ τὰς ὑπάρχουσας οἰκειότητας ποτὲ Τήνιους, ἐπικινῆσαι δὲ καὶ τὰν πόλιν Τήνιον ὅτι τοῦτε ἱεροῦ τὰν ἐπιμέλειαν ποιεῖνται καὶ τὰν ποτὶ Φωκεῖς οἰκειότητα ἀνακεοῦνται, καὶ εἶμεν Τήνιους ἰσοπολιτεῖαν πᾶσι δεδομέναν ἐν Φω-κεῦσι· δόμεν δὲ καὶ Θεοσιᾷ Διαιτοῦ τῷ θερῷ, μνᾶν, καὶ ἐπὶ ξένια καλεσάντων αὐτόν τοι Φωκάρχῃ, ἀνα-γράφει δὲ καὶ ἐν στάλας τρεῖς τὸ ψήφισμα ἀνάθεμεν τὰν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ τὰς Ἀθηνᾶς ἐν Κράναις, τὰν δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐν ἐλατεῖα, τὰν δὲ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ ἀ-νάλωμα δόμεν τοὺς Φωκάρχῃ καὶ τοὺς ἀριστῆρας θέ-σθαι ἐν τοῖς λόγοις. . . . »

Εἰς τὸν ἁγῶν τῶν ἱεροποδίων τοῦ ναοῦ τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος, τὸν γενόμενον ἐπ' ἀρχόντος Δημάχου (180 π. Χ.) ἡ Τήνος ἀναφέρεται ὡς καταθέσκα τὸ ἡμίτιον σχεδὸν τοῦ ἐκεῖ ὑπάρχοντος ἱεροῦ θησαυροῦ.

Ἡ σημαντικότης τοῦ ποσοῦ τούτου, ἀνερχομένου εἰς δραχμὰς 42135, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν, μήπως, ἐνεκα τῶν ταρχῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 3ου αἰῶνος, ὁ Θησαυρὸς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος κατε-τέθη πρὸς φύλαξιν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δήλου; Πολὺ πι-θανὸν ἐπίσης νὰ ὑπάρχῃ καὶ σχέσις τις μεταξὺ τῆς σημαντικῆς ταύτης χρηματικῆς καταβολῆς καὶ τοῦ θανείου τοῦ συνυμολογηθέντος ὑπὸ τοῦ κοινῶν τῶν Κυ-κλάδων παρὰ τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα.

Οἱ περιηγηταὶ οἱ κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἐ-πισκεφθέντες τὴν νῆσον Τήνον, οὐδεμίαν ἀκριβῆ ἐν-δειξιν δίδουσι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ. Οὕτε ὁ *Buondelmonti* οὕτε ὁ *Spon* ἀναφέρουν περὶ τῆς θέ-σεως τούτου. Ὁ *Tournefort* ἀναφέρει μὲν περὶ τῶν ἐρείπων τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς ἐν τῶν περι-έργων τῆς Τήνου, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβῇ ἐ-

πιτοπίως καὶ τὰ ἴδη. Ἡ Ἐπισημαντικὴ Ἀποστολὴ τῆς Πελοποννήσου, ἀναφέρει ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ ἱεροῦ ὑπάρχουσιν εἰς ἀπόστασιν δέκα λεπτῶν ἀνωθεν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, αὕτη δὲ εἶναι ἡ γνό-μη καὶ τοῦ Τήνιου Μοσχάτου καὶ τοῦ γεωγράφου *Bursian*.

Πρῶτος ὁ *L. Boss* εἰκάζει τὴν ἀκριβῆ τοῦ ἱεροῦ θέσιν, ἀναφέρον ὅτι οὗτος κεῖται εἰς τὸ βῆθος τοῦ κόλπου τοῦ Σταυροῦ, ἐν τῇ μικρᾷ πεδιάδι Τζαμπιά, ἐν τῇ θέσει ὀνομαζομένη Κιόνια, ἡμίσειαν λεύαν βο-ρειοδυτικῶς τῆς παλαιᾶς πόλεως, Ἀλλ' οὕτε ὁ *Boss*, οὕτε οἱ *Μαυρομαρῆς*, *Neil* καὶ *Bent*, οἱ ἀσπάζοντες τὴν γνώμην, συνέλεξαν ἐπιτοπίως τεκμήρια ἐπιθε-βαιούντα τὴν ὑπόθεσιν τῶν. Ὁ Τήνιος Γεωργαντό-πουλος, ἀναγνωρίζει τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ εἰς σωρὸν μεγάλων λίθων, εὐρισκόμενων ἐν μέρει ἐπὶ τῆς πα-ραλίας καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἡ πλάνη τοῦ αὐτοῦ ἐπανορθώθη ὑπὸ τοῦ *Patroni*, ὅστις ἐν τοῖς ἀναφερομένοις σωροῖς, ἀναγνώρισε τὰ λείψανα ἀρ-χαίας προκυμίας, χρησιμευούσης πρὸς ἀποθίβαν τῶν προσκυνητῶν. Τὸ ἱερὸν ἔδει νὰ εὐρίσκηται πλησίον τῆς προκυμίας, ὅπως τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ὑπὸ πολυ-πληθῶν τεμαχίων μαρμαρῶν ἐντετοιχισμένων ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν περὶς αὐτῶν.

Μετέβημεν εἰς Τήνον κατὰ συμβουλὴν τοῦ Κυρίου *Homolle*, ὅστις ἀπὸ εἰκοσταετίας ἀπέβλεπεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην καὶ κατὰ νοῦν εἶχε νὰ ἀνζητήτῃ καὶ ἀποκαλύψῃ τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφι-τρίτης.

Αἱ κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον τοῦ 1902 γενόμεναι δοκιμαστικαὶ ἀνασκαφαί, ἀποκαλύψασαι ἀρχαίας οἰδοκομὰς καὶ ἐπιγραφάς, μνημονεύουσας τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, κατέδει-ξαν τὴν ἀνάγκην συστηματικῶν ἀνασκαφῶν. Ἡ Ἐ-πιτροπὴ τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας, εὐχρηστέῃ νὰ προσβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀγρῶν, οἰ-τίνες ἐκάλυπτον τὸ ἱερὸν. Ἀφ' ἐτέρου ὁ Κύριος *Guil- laume*, Πρεσβευτῆς, καὶ ὁ Κύριος *Rosscels*, Πρόξε-νος τοῦ Βελγίου ἐν Ἀθήναις, προὐκάλεσαν τὴν γε-νναίαν συνδρομὴν πατριωτῶν ἀρχαιοφίλων, ἐπὶ τῇ προ-δοκίᾳ ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ἤθελεν ἀποφα-σίσει νὰ συνεισφέρῃ ὑπὲρ τῶν γενομένων ἐρευνῶν. Εἰς πάντας τοὺς ἀναφερομένους ἐκφράζομεν τὴν εὐγνω-μοσύνην μας. Εὐχαριστοῦμεν ἐπίσης καὶ τὸν κύριον Νικόλαον Σακελλίωνα, ἀντιπρόσωπον τῆς Ἀρχαιολο-γικῆς Ἑταιρείας ἐν Τήνῳ διὰ τὴν συνδρομὴν τὴν ὁ-ποίαν ἐχορήγησεν ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνάγκην τῶν ἐ-πιγραφῶν.

Αἱ συστηματικαὶ ἀνασκαφαί ᾤρξαντο τὴν 18ην Ἀυγούστου καὶ ἔληξαν τὴν 17ην Ἰθρίου. Σχεδιο-γράφημα, ἐν κλίμακι 1/1000, παριστᾷ τὴν ὅλην τῶν ἀνασκαφῶν ἐπιφάνειαν, ἥτις κατέχει παρὰ τῇ παραλίᾳ ἑκτασιν ὀρθογώνιον, καλύπτουσαν περίπου ἐν ἑκτάριον. Τὸ ἔδαφος ὑψοῦται ἀπὸ νότον πρὸς βορ-ρᾶν δι' εὐρείας ἐπιχωματώσεως μήκους μὲν 20 καὶ ὕψους 2 μέτρων.

Ἐκτὸς τῶν πολυχρήμων οἰκοδομημάτων νεωτέρως ἐπογῆς, αἱ ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν δύο ἐνδιαφέροντα οἰκοδομήματα καὶ μίαν ἐξέδραν. Ἐκ τῶν οἰκοδομη-μάτων τούτων τὸ ἐν φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ Ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, τὸ δ' ἕτερον ἐν τῶν ἐστιατορίων τῶν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένων.

A. ΝΑΟΣ

Ἀπὸ τῆς παραλίας ἐξήκοντα μέτρα καὶ ἑκατὸν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας προκυμίας, ἀνεύρομεν τὰ θεμέλια οἰ-κοδομήματος ἔχοντος 16,10 μέτρα πλάτος καὶ 20(90

ο) ο μῆκος (α). Ἡ κυρία πρόσις τοῦ οἰκοδομήματος εἶνε πρὸς ἀνατολάς. Περιλαμβάνει πρόδρομον, πρόναον καὶ σηκόν, σχεδὸν τετράγωνον (6,10+5,55). Ὁ στυλοβάτης ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ περιστύλιον ἔχει ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους 1,70 μ., συνδέεται δὲ μετ' αὐτοῦ πρὸς ἀνατολάς καὶ μεσημβρίαν διὰ βθυμίδων ἑξ, ἐκ σχιστολίθου. Ἡ κλίμαξ εἶναι σχεδὸν πλήρης πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἐνῷ πρὸς μεσημβρίαν δὲν τῶζονται εἰμὴ πέντε βθυμίδες, διατηρούμεναι ἐπὶ ἐκτάσεως 8—13 μέτρων. Τὰ θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι ἐντελῶς κατεστραμμένα πρὸς δυσμὰς, ἀλλ' ἡ νοτιοδυτικὴ γωνία σώζεται ἀκόμη. Τὸ πρὸς βορρᾶν θεμέλιον τεῖχος διατηρεῖται ἐπὶ ἐκτάσεως 14 μέτρων καὶ σύγκειται ἐξ ὄγκων σχιστολίθου, ὀριζοντίως τοποθετημένων καὶ σχεδὸν ἐν τάξει. Τὸ μεταξὺ τῶν σχιστολίθων κενὸν συμπληροῦται ἐκ μικρῶν ἀκατεργάστων λίθων. Τοῦ παλαιοῦ ἐδάφους, ἀπὸ ὕψους ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἡ πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς κλίμαξ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀριθμῇ εἰμὴ μίαν ἢ δύο βθυμίδας. Ὁ στυλοβάτης περιορίζεται ἐπίσης εἰς ὀρθογώνιον, ἔχον περίπου πλάτος 42 καὶ μῆκος 47 μέτρων. Ἡ ἐκ μαρμάρων στρώσις, ἥτις ἐκάλυπτε τοὺς σχιστολίθους, ἐλλείπει πανταχοῦ. Δὲν σώζεται οὐδὲν σημεῖον στηλῆς καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὁρίσῃ τις μετὰ θετικότητος τὴν διάταξιν τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐν τούτοις δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ ναὸς ἦτο περίπτερος. Ἀνεύρομεν τὰ ἐπόμενα ἐκ μαρμάρου τεμάχια τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ναοῦ:

1). Κιονόκρανον ρυθμοῦ δωρικοῦ, φέρον διαζέσματα ὧν τὸ ἑκατόν εἶναι 0,12 μ. τοῦ μέτρου.

2). Τρεῖς κυλίνδρους στηλῶν ἐφθαρμένους, ἔχοντας ἀνὰ 20 διαζέσματα, διαμέτρου 75 μ. καὶ 82 μ. καὶ ὕψους 1,54 — 1,32 — καὶ 1 μέτρου.

3). Δύο τεμάχια ἐπιστυλίου, τὸ μὲν μῆκος 1,75 μ., πλάτους 1,50 μ. καὶ πάχους 47 μ. τὸ δὲ μῆκος 1,70 μ., πλάτους 1 καὶ πάχους 27 μ.

4). Τεμάχιον ρύγχους λέοντος.

Ἐξ ὁπῆς δὲ γῆς:

5). Τεμάχιον πλίνθου φέρον τρίαιναν καὶ τὸ ἐκτύπωμα ΠΟΪΔΑ.

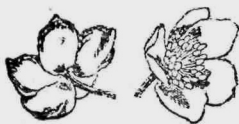
6). Κεράμιον, φέροντα τρίαιναν καὶ δύο δελφίνας.

Τὰ ἀναφερόμενα τεμάχια μετὰ τῶν ἀνευρεθέντων ἀναγλύφων, τῶν παριστάντων θαλάσσια τέρατα καὶ ἀφιερωμάτων πρὸς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὴν Ἀμφιτρίτην, μᾶς ἐπιτρέπουσι νὰ ταυτίσωμεν τὸ ἀποκαλυφθὲν οἰκοδόμημα πρὸς τὸν ναὸν τῶν Θεοτήτων τούτων. Ἐκ τῶν διαστάσεων δὲ τοῦ ἐπιστυλίου, δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῷ ναῷ ἑξ στηλαὶ κατὰ μέτωπον καὶ ὀκτώ πλαγίως.

Ὁ ναὸς φαίνεται ὅτι οἰκοδομήθη περὶ τὸ τέλος τοῦ τρίτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Τότε καὶ τὸ κοινὸν τῶν Φωκίων παρεγώρησε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, χορηγῆσαν συνάμα καὶ πέντε μνᾶς κατὰ τὴν οἰκοδομήν του. Ὁ ἀργυρὸς ναὸς κατεστράφη βεβλῶως κατὰ τὴν διάρκεια τῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν αἱ Κυκλάδες κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα.

(Ἐφεσται συνέχεια).

(α). Ὁ Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ νεωστὶ ἀνακαλυφθεὶς ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, ἔχει περίπου τὰς ὁμοίας διαστάσεις 19+15.

ΣΤΟ ΔΑΝΤΕ

Νικήσαν οἱ Γονέλοι
Κ' ἡ ματωμένη Φλώρα
Σ' ἐσένα ἀνοίγει τώρα
Τὴν ἄσπλαχνην ἐξορία.

Ἀπὸ τὸ Βατικάνο
Ὁ πάπας στὸ προσιάζει,
Τὴ γῆ σου κομματιάζει
Ποῦ σὼπλασε ἡ καρδιά.

Σὲ καρτερεῖ ἡ Ραβέννα,
Πήγαυε ἐκεῖ καὶ ζῆσε,
Τὴν Ἰταλία σου κλεῖσε
Στὰ φύλλα τῆς καρδιάς.

Παλεύουνε στὸ νοῦ σου
Οἱ πλειὸ μεγάλοι αἰῶνες
Νὰ βγοῦνε ἡλεγεῶνες
Τῆς δόξας, τῆς ἀνδρείας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΙΩΚΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΣ

ΛΕΙΩΜΑΤΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἀναμφισβήτητον εἶναι δι' ἀναγκαισμοὺς τῶν ἔργων τῆς τέχνης φαίνεται ἐνθὺς ἀμέσως παραλογισμός. Δὲν δύνασθε νὰ ἐπαναφέρετε εἰς τὴν ζωὴν ἱστορίαν, οὐδεὶς δύναται νὰ συνεχίσῃ τοὺς στοχασμοὺς ἄλλον, τοῦ ὁποίου αἱ σκέψεις ἐξελίπον μετὰ τῆς ζωῆς, τοῦ ὁποίου πᾶσα ἰδία σκέψις, ἐξ ἧς ὁρμώμενος παρήγαγεν οἰονόηποτε ἔργον τέχνης, ἐξηλείφθη ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ ἔργου, ὅπερ μόνον ζῇ ὡς ἀποτέλεσμα. Ἡ σκέψις αὕτη ἦν σκέψις μεμονωμένη κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως, ἀνίκηουσα εἰς τὸ συλλαβὸν αὐτὴν αἰτομον καὶ εἰς μόνον αὐτό, λαβοῦσα ζωὴν ἐν τῇ ἀποτυπώσει, διὰ παντὸς δὲ πλέον οἰχομένη καὶ μόνον εἰς τὸ ἔργον μεταβιβασθεῖσα. Ὁ καλλιτέχνης ἔδωκεν εἰς τοὺς λάθους ζωὴν καὶ ἔκφρασιν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς. Ὁλόκληρον μέρος τοῦ βίου του μετεβιβάσθη εἰς τὸ ἔργον του καὶ διὰ τοῦτον διέπλασε τὸν τύπον αὐτοῦ καὶ συνεκέντρωσε πνευματικὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἀμορφον ὕλην. Ἀδύνατον ἄρα εἶνε νὰ συμπληρωθῇ ὁ Παρθενὼν εἰς τρόπον ὥστε ἀρχαῖος Ἕλληρ ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτόν, ἢ νὰ συμπληρωθῇ εἰκονογραφία τοῦ Τιτανοῦ, ὥστε ν' ἀναγνωρισθῇ παρ' αὐτοῦ, ἢ ἀγαλμα τοῦ Φειδίου, ὥστε νὰ δηννηθῇ ὁ Φειδίας ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὸ Λότι